

PEDAGÓGUSOK NÉZETEI AZ OSZTÁLYOZÁSRÓL ÉS A SZÖVEGES ÉRTÉKELESRŐL

Tóth Edit *, Csapó Benő **

* MTA-SZTE Képességkutató Kutatócsoport

** SZTE BTK Neveléstudományi Intézet, MTA-SZTE Képességkutató Kutatócsoport

Kulcsszavak: pedagógusok véleménye, osztályozás, szöveges értékelés

Az iskolai értékelés, kiemelten az osztályozás és a szöveges értékelés kérdése az elmúlt évtized rendszeresen napirenden levő kérdése mind az oktatáspolitikai, mind a szakmai közösség, ugyanakkor a szülők és a nyilvánosság körében is. A 2010/11-es tanév kezdetéig az általános iskola első-harmadik évfolyamán félévkor és év végén, továbbá a negyedik évfolyamon félévkor szöveges minősítéssel fejezték ki a tanulók teljesítményét 7 éven keresztül, ma az oktatási törvény 2010-es módosítása értelmében a szöveges értékelés a második évfolyam félévéig kötelező.

2010. március–május között végzett vizsgálatunk célja a pedagógusok nézeteinek feltárása az osztályozás és a szöveges értékelés néhány fejlődéslélektani, neveléslélektani, pedagógiai hatására vonatkozóan. A kérdőív felvételét 2010 tavaszán elektronikus úton végeztük. A vizsgálatban részt vevő iskolák (N=256) régió és településtípus szerint országos reprezentatív mintát alkottak, iskolánként 2 tanító és 3 felső tagozaton oktató pedagógus (N=1212) töltötte ki a kérdőívet. Az osztályozással és a szöveges értékeléssel kapcsolatos vélekedések felmérésére saját szerkesztésű, elsősorban ötfokozatú, Likert-jellegű skálát tartalmazó kérdőívet használtunk.

A tanítók válaszai alapján az osztályozat a szülők és a tanulók számára is könnyebben értelmezhető (átlagos egyetértés: 4,32, 4,34) a szöveges értékelésnél (2,23; 2,06), a felső tagozaton oktatók részmintáival nincs szignifikáns különbség. A tanítók válaszai alapján inkább az osztályozat segíti a tanulók reális önismeretének kialakulását (3,58), jobban befolyásolja a tanulók teljesítményvágyát (3,72), a szöveges értékelés esetében az egyetértés átlaga 2,69, illetve 2,41. A tanítók részben értenek egyet (3,14) azzal kapcsolatban, hogy az osztályozat jelentős stresszforrás a tanulók számára, míg a szöveges értékelés esetében az átlag 1,78. A tanárok az osztályozatot jelentősebb stresszornak ítélték, mint a tanítók.

A tanítók szerint az előre megfogalmazott nyomtatott skála szerinti értékelés elkészítéséhez átlagosan 23,5 perc szükséges, a szabadon fogalmazott szöveg megírása 33, illetve 40 percbe telik függően attól, figyelembe vettek-e előzetesen megadott szempontokat az értékelés elkészítése során vagy nem. A felső tagozatos tanárok kevesebbre becsülték az időszükségletet 10-10 perccel, mint az alsó tagozaton oktató kollégáik által megadott idő. Az elkészített szöveges értékelések 53%-a előre megfogalmazott nyomtatott skála alapján készült. A pedagógusok úgy látják, a szöveges értékelés elkészítésére szánt idő nem térül meg, a felső tagozaton oktatók véleménye negatívabb a tanítókénál.

A szöveges értékeléssel kapcsolatos negatív attitűd ellenére a tanítók 30%-a, a tanárok 34%-a tartja az értékelés megfelelő formájának kizárólag az osztályozást alsó tagozaton; 34%-uk, illetve 46%-uk szerint a két értékelési forma párhuzamos alkalmazása lenne a megfelelő.